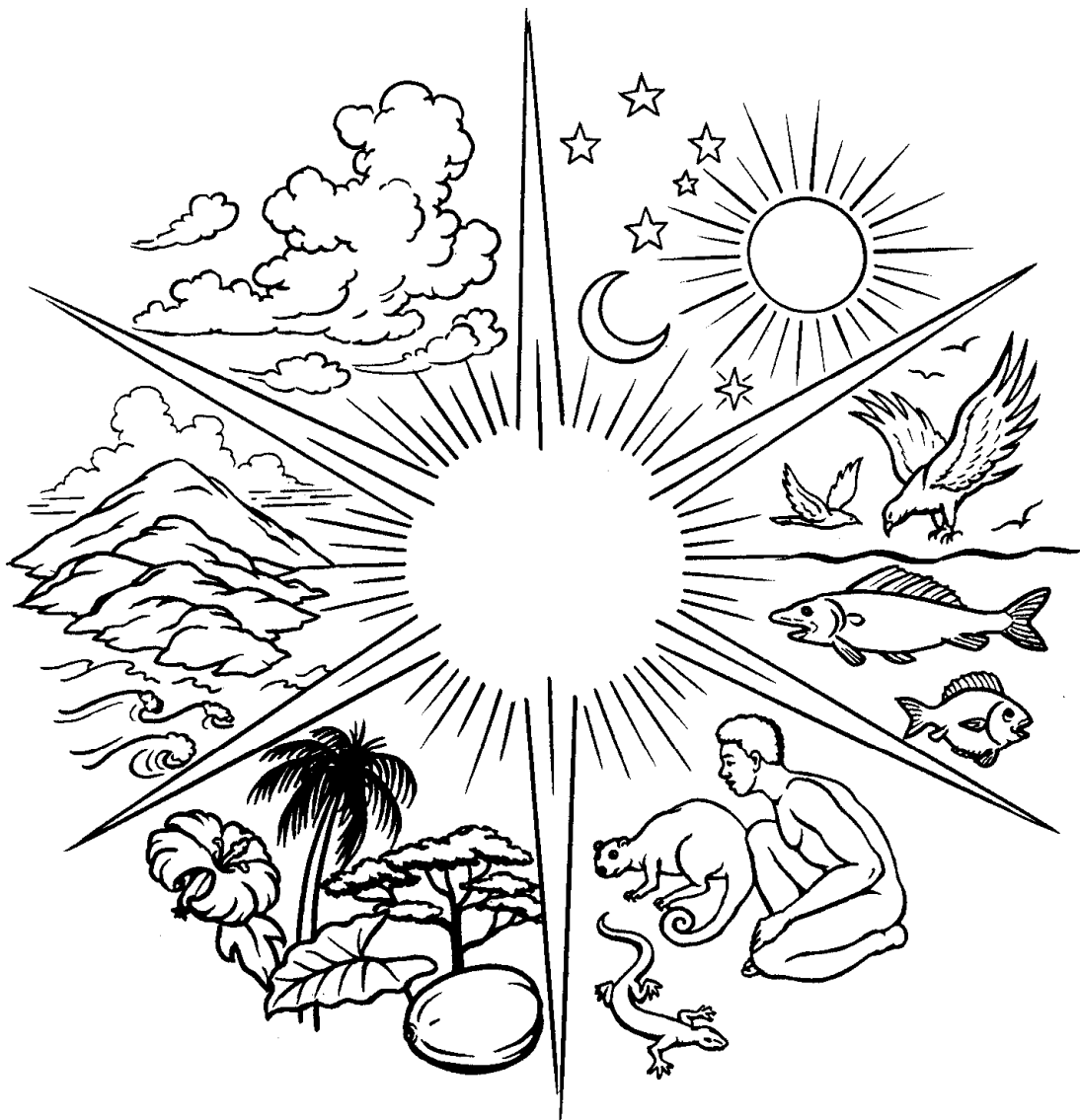

Pananalenga ngan Deo ele Laulau - 1

Pananalenga ngan Deo ele Laulau - 1

Lessons about God's Word

The lessons in this book are intended for use in
Sunday School, community school or for adult literacy.

Compiled by Carol Jean Gallagher

First Edition

Published by the Bariai Bible Translation Committee
West New Britain Province
Papua New Guinea

Illustrations in this book are used with permission from

- Global Recordings Network,
- New Readers Series Asia-Pacific Regional Centre ©United Bible Societies,
- New Tribes Mission,
- Birney Boyd

125 copies
Printed at
Ukarumpa, E.H. P.
Papua New Guinea
March 2005
ISBN: 9980-0-3002-x

Preface

The Bariai language is spoken by about 1400 speakers who live on the northwestern coast of West New Britain in Papua New Guinea

This is the first in a series of seven books. The series contain 145 Bible lessons, which chronologically cover many stories of the Bible. Each lesson consists of a Bible story (with illustration), questions, a memory verse, a puzzle/activity and the lesson theme.

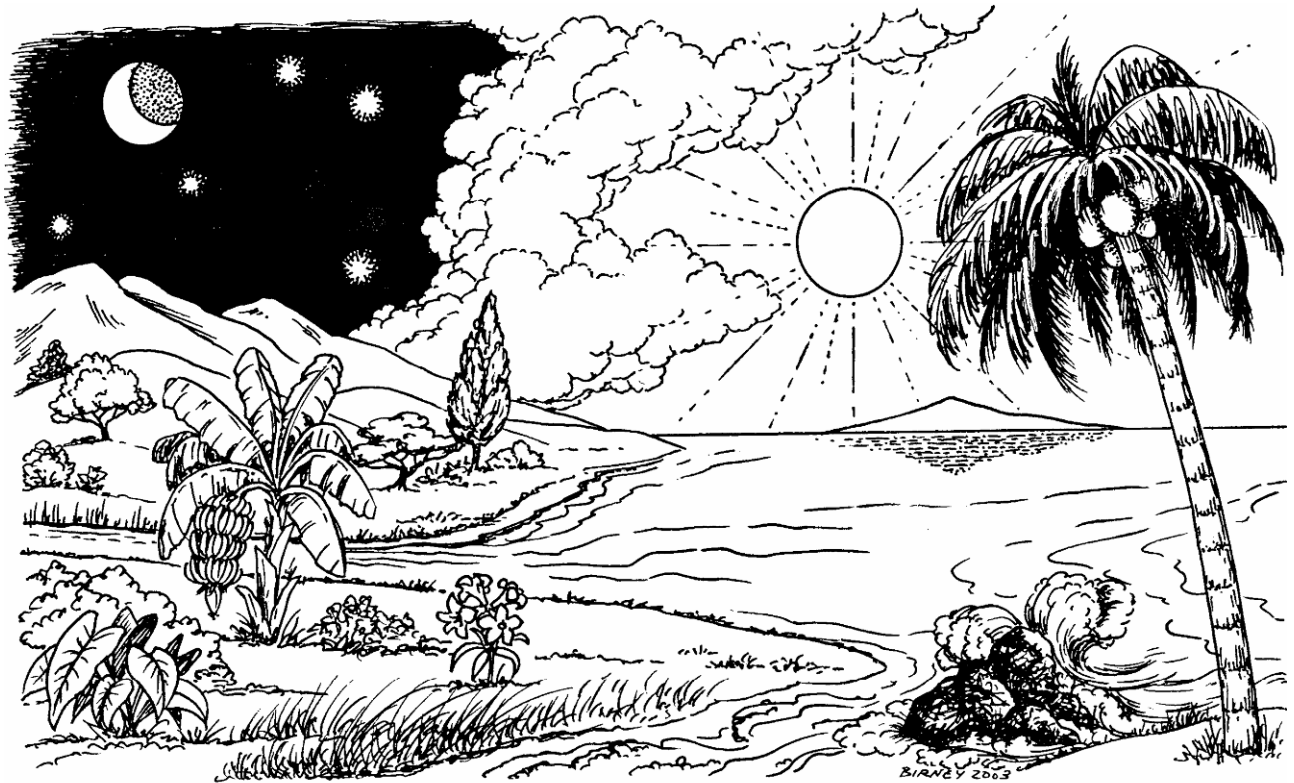
This book can be used in Sunday Schools, in vernacular schools, in Bible studies, in family fellowships or for private reading. Its purpose is to provide a curriculum that gives an overview of the whole Bible. A further purpose is to provide material for reading practice to readers of all ages, children as well as adults.

Although some of the puzzles invite the reader to write in the book, it is recommended that a separate notebook be used to complete the puzzles. This will give the book a longer life span.

The lessons in this book are adapted from *Angasik Ua*, a Bible story curriculum written and edited by members of the Tungag Bible Translation Program on New Hanover Island, New Ireland Province.

1. Deo ikado danga toa ngada ne ga iuot

Otnga Mugaeai 1:1-19

Mugaeai mugaeai tau Deo ikado mariamba ga tano ga danga toa ngada ne ienono ngan. Be tano ienono sapaeen. Tibur toa ngada oa dodom be eau kekelen.

Idio ta Deo ikeo, "Manta tibur iuot meremere." Tota iuot meremere. Idio ta Deo idol tibur meremere idio iadag, ga dodom idio iadag. Deo iuato meremere eine "Ado," be iuato dodom eine "Bong." Eine ado ede.

Ga kus ta Deo ikeo, "Kalakalanga ede manta iuot ta ipakala eau ga idio ngan tibur rua." Io, kalakalanga tota iuot ta ipakala eau gadae ga eau gadio. Deo iuato kalakalanga toa ieda "Mariamba." Eine ado rua aea.

Ga kus ta Deo ikeo, "Eau ienono gadio ngan mariamba manta ila iluplup ngan tibur keledede, ta tibur mamasa ga iuot." Io, tota iuot. Deo iuato tibur mamasa ieda "Tano." Be eau toa ila iluplup ngan tibur keledede, iuato ieda "Tad." Ga kus ta Deo ikeo, "Manta tano ipapot gid abei ga annga ga danga imata ede ga ede toman ngan ipuapua." Io, tota iuot. Gid abei ga annga ga danga imata ede ga ede toman ngan ipuapua tiuot tanoesai. Eine ado tol aea.

Ga kus ta Deo ikeo, "Gid danga manta titara mariambai." Deo ikado danga kapei ngan itara ado, be ikado danga kakauede ngan itara bong. Ga ikado gid gigima pade. Ta idol gid danga toa mariambai ta titara ga isulug tanoesai ado ga ado ga bong ga bong. Deo igera gid danga toa iuot kemi ta itin igelgel. Eine ado pange aea.

1. Deo ikado saoa ga iuot ngan ado toa imuga oa?
2. Deo ikado saoa ga iuot ngan ado tol aea?
3. Deo ikado danga itara mariambai ngan saoa?

*Matam nanan Otnga Mugaeai 1:1--
Mugaeai mugaeai tau Deo ikado mariamba ga tano
ga danga toa ngada ne ienono ngan.*

Ilo saoa posanga ienono mao.

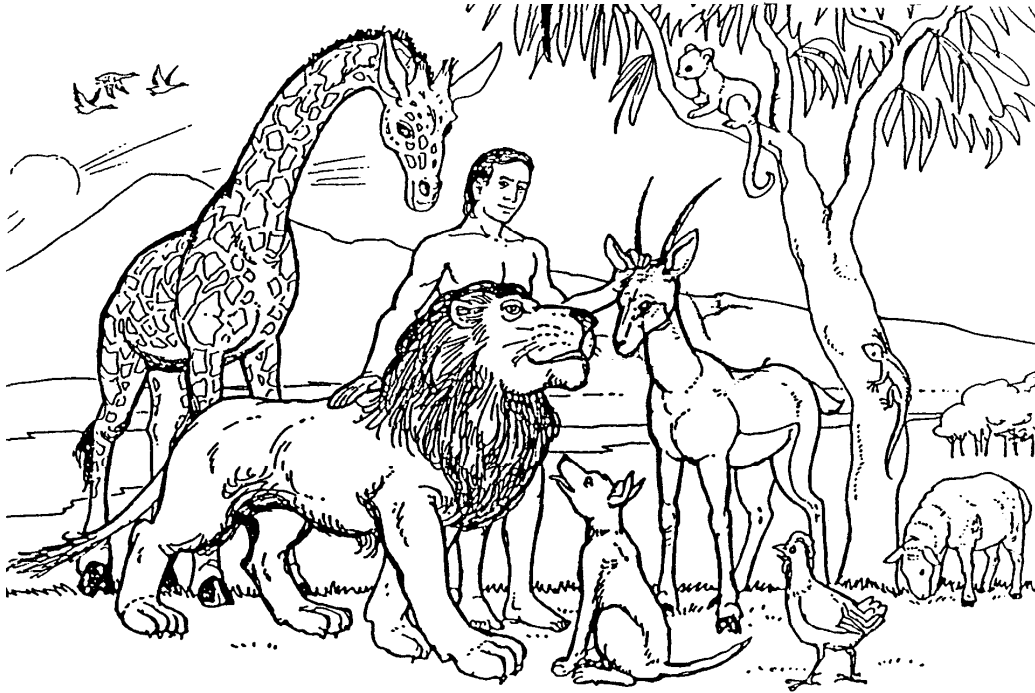
tano	mamasa	gadae	kelede	gigima
ado	kemi	gadio	mariamba	

1. Mugaeai mugaeai tau Deo ikado _____ ga
_____ ga danga toa ngada ne ienono ngan.
2. Ngan ado rua aea, Deo ikado kalakalanga ede ta ipakala eau
_____ ga eau _____ ta iuato kalakalanga toa ieda
"_____."
3. Ngan ado tol aea, Deo ikado eau ienono gadio ngan mariamba ila
iluplup ngan tibur _____ ga tibur _____
iuot.
4. Ngan ado pange aea, Deo ikado danga kapei ngan itara _____ ga
taiko ga gid _____ ngan titara bong.
5. Deo igera gid danga toa iuot _____ ta itin igelgel.

Deo ikado danga toa ngada ne ga iuot.

2. Deo ikado gid masilau ga gid eababa

Otnga Mugaeai 1:20-2:25

Deo ikeo, "Tad manta iuon ngan gid masilau imata ede ga ede. Ga gid man pade manta tiuot ga tiroro alele mariambai." Io, Deo ikado gid masilau tad aea ga tiuot. Ga ikado gid man imata ede ga ede. Eine ado lima aea.

Ga kus ta Deo ikeo, "Manta tano ipapot gid masilau tibur aea imata ede ga ede matad bibita." Io, tota tiuot.

Ga kus ta MARON Deo ikapo tano ga iuot mambe eababa. Ta iuso iaoa uru mata bibita aea ga idudunga eaba inudiai. Tota eaba toa ieda Adam imata bibita. Ta MARON Deo idol ei ngan dadanga Iden. Be rabu ngan dadanga toa, abei rua timadmadi, ede eine abei ibada madonga kemi, be ede pade eine abei ibada oatainga ngan gid danga kemikemi ga danga papaeamao. Idio ta MARON Deo irenren matua pan ta ikeo, "Eao rangrang ngan ean abei toa ngada ne itautau, be abei toa ibada oatainga ngan gid danga kemikemi ga danga papaeamao eao rangrang ngan ean mao. Ngansa oangga eao ean, tota mate ngan ado toaiua."

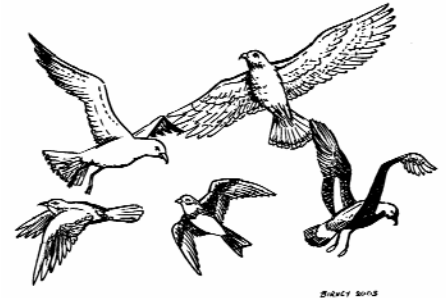
Io, MARON Deo ikado ga Adam imate ngan enonga, ta Deo inusi ituatua ede ikarkareai. Ga kus ta ipatoi mulian itin kukul. Toa bedaoa ta MARON Deo ikado taine ede ieda Iv.

Deo igera gid danga toa ngada oa ikado ga iuot kemi tau, ta itin igelgel. Eine ado lima ga ede aea.

Io, ngan ado lima ga rua aea, Deo igera naurata toa ngada oa ipasala ga kus, ta iarai ngan ado toaiua. Tota Deo idol ado ul ngan ado toa oa, ta ikeo ga somisomi eine ado kemi ei ton.

1. Deo ikado saoa ga iuot ngan ado lima aea?
2. Deo idol Adam ga imado sida?
3. Deo ikeo mado ngan abei ibada oatainga ngan gid danga kemikemi ga danga papaeamao?

Matam nanan Kamapim Tok Hait 4:11

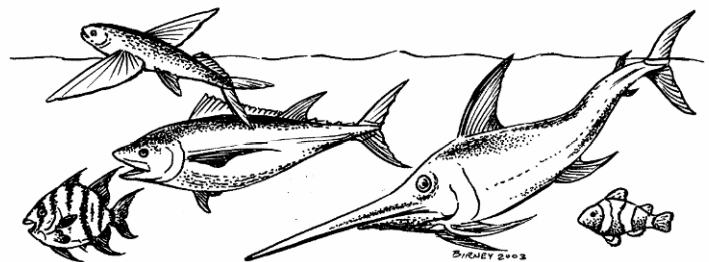

**Sio saoa danga Deo ikado
ngan ado sai ga sai.**

1. Ado toa imuga oa	A. masilau tad aea ga gid man
2. Ado rua aea	B. tibur iuot meremere
3. Ado tol aea	C. mariamba
4. Ado pange aea	D. masilau tibur aea ga gid eababa
5. Ado lima aea	E. ado ga taiko ga gid gigima
6. Ado lima ga ede aea	F. tano ga tad ga gid abei ga annga ga danga imata ede ga ede toman ngan ipuapua

Gid posanga ne **tautaunga** mao **pakakanga**?

1. Deo igera gid danga toa ngada oa ikado ga iuot kemi tau. _____
2. Deo iposa pan Adam ta imata bibita. _____
3. Deo ikeo ga Adam ga Iv tian ngan abei toa ngada oa. _____
4. Deo idol ado ul ngan ado lima ga rua aea ta ikeo ga eine ado kemi ei ton. _____

Deo ikado danga toa ngada ne ga iuot.

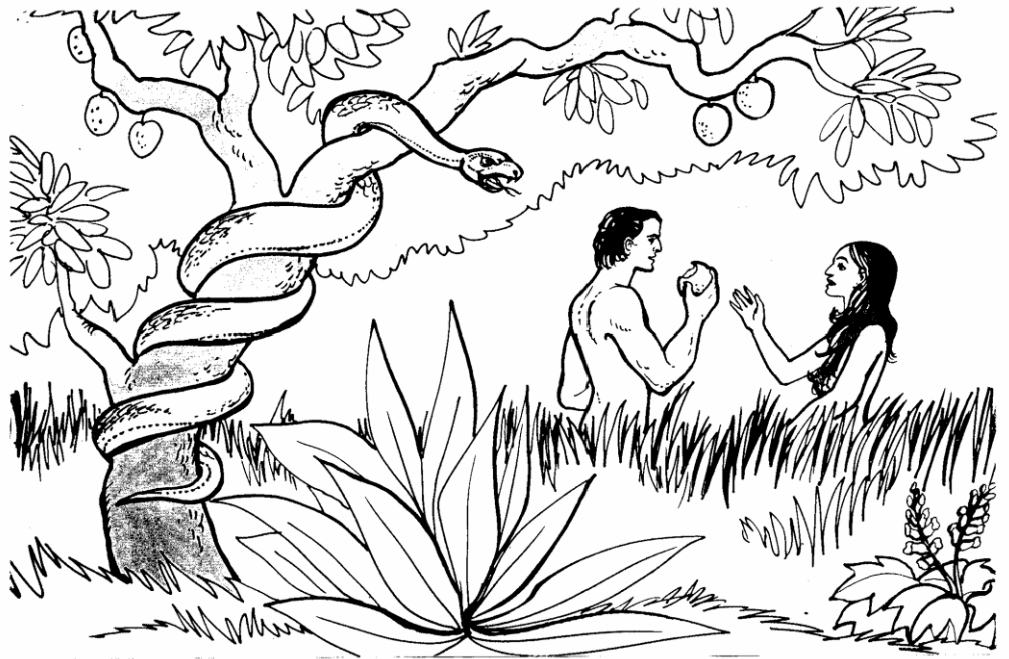

3. Kadonga sat iuot pau

Otnga Mugaeai 3

Adam ga Iv timamado ngan dadanga Iden ta mota ibeta Iv bedane, "Tautaunga Deo iaoa ikarara gimi ngan eangga abei itautau toa ngada ne dadangai, na?"

Ta taine ikoli ele posanga bedane, "Mao. Deo iaoa ikarara gai ngan abei kelede mon ngan kado ta gai amate."

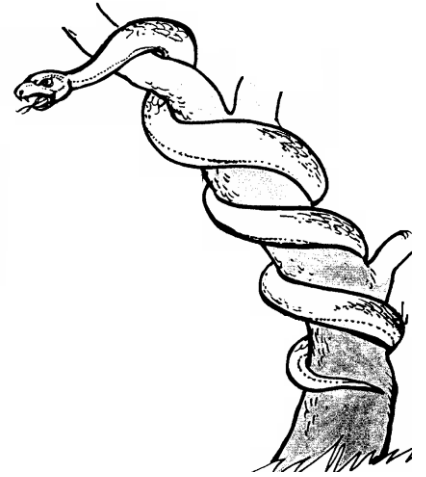
Be mota ikeo, "Irangrang ngan gimi amate mao." Tota Iv ibada ga ian. Be ibada ilia pan iadaoa, ta ei pade ian. Io, tota gisirua matad iualai ta tiuatai mambe gisirua tibangabanga. Tota gisirua tilolodi abei fik ilaun ta tipit ga iman ad malo.

Io, MARON Deo ilalala dadanga iloleai ga inam. Be timumul ngan ei rabu ngan gid abei dadangai. Ta Deo ibeta Adam, "Sai ikeo pago ngan eao bangabanga? Kado eao ean abei itautau toa aoag ikarara gimirua ngan."

Tota MARON Deo ipamadid gid ngan posanga ta ikeo pan mota bedane, "Eao ga rarai ngan gogom ga ean tantano." Be ikeo pan taine bedane, "Oangga popo gergeu, eao ga naman ieieinga kapei." Be ikeo pan Adam bedane, "Gau napaeabu ngan tano, ta gid annga ga idae kemi mao. Ngansa eao longo lingeg mao. Somisomi eao ga naman ieieinga kapei ngan lem naurata kulupu dadangai." Ga kus ta MARON Deo ibada masilau tibur aea itin kukul ga iman ad malo ta ipit ngan gisirua.

Tota MARON Deo isere Adam ga Iv ngan dadanga Iden ga kus ta idol gid anggelo ta timariala ngan dadanga Iden ngan ado ele parangai. Toa bedaoa ta irangrang ngan labone, gid eababa timatemate.

1. Deo ipanasi Adam ga Iv madongan?
2. Be mota ikeo mado?
3. Ikamado ga Deo ipamadid gid ngan posanga?

Matam nanan: Rom 5:12a

Ilo saoa posanga ienono mao.

ieieinga   kelede   gogom   timatemate
tibangabanga   dadangai   isere   tantano

1. Deo iaoa ikarara gid ngan abei _____ mon.
2. Adam ga Iv tian abei toa itautau tota gisirua matad iualai ta tiutai mambe gisirua _____.
3. Deo ikeo pan mota bedane, "Eao ga rarai ngan _____ ga ean _____."
4. Deo ikeo pan Iv bedane, "Oangga popo gergeu, eao ga naman _____ kapei."

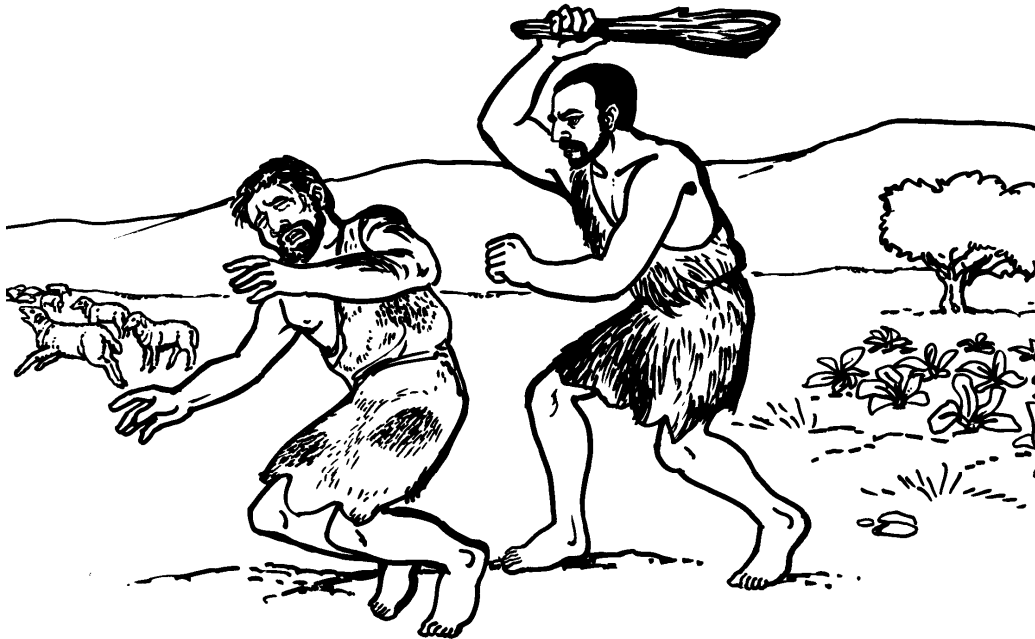

5. Deo ikeo pan Adam bedane, "Somisomi eao ga naman ieieinga kapei ngan naurata kulupu _____."
6. Deo _____ Adam ga Iv ngan dadanga Iden.
7. Irangrang ngan labone, gid eababa _____.

**Kadonga sat ipaeabu ngan panua led
madonga kemi toman ngan Deo.**

4. Kein ga Abel

Otnga Mugaeai 4:1-16

Iv iapa ta ipopo gergeu aranga ta iuato ieda Kein. Ga kus ta ipopo itar kakau Abel.

Io, gisirua tidae kapepei ta Abel imariala ngan sipsip, be Kein ikakado dadanga. Idio ga muriai, ta gisirua tikado led tenainga ga ila pan MARON. Kein itenai ele annga ede dadanga aea. Be Abel ipamate ele sipsip lautabe edengada ta timan ele tenainga. Be MARON itin igelgel ngan Abel ga ele tenainga. Be itin igelgel ngan Kein ga ele tenainga mao. Tota Kein ilolo bake.

Idio ta MARON ikeo pan Kein, "Eao kamado lolom bake ga matam imirmirianga? Oangga eao kado kadonga kemi, eine ga tinim igelgel, ngansa gau ga nakim lem tenainga. Be oangga eao kado kadonga kemi mao, eine kadonga sat iuangga ipaeabu ngan eao."

Io, Kein ikeo pan itar kakau Abel ngan gisirua tila tiburiai. Io, gisirua tilalala ga tila gupaeai, be Kein irau itar kakau Abel ga imate.

Idio ta MARON ibeta Kein bedane, "Tadim kakau Abel sida?"

Ta ikoli ele posanga bedane, "Gau naoatai mao. Ikamado? Eine gau leg naurata ngan matag kikisi tadig kakau?"

Ta MARON ikeo, "Eao kado mado? Longo! Gau leg posanga kulupu ngan eao bedane: Eao pamate am kakau. Tota gau ga napakala tano ta oangga kado dadanga, eine nakado ga tano imona mao, ta am annga irangrang ngan idae kemi mao. Tota eao lem tuanga eta mao. Be eao ga patpat alele ngan tibur toa ngada ne tanoelai."

1. Adam ga Iv inat rua edad sai?
2. Gisirua led naurata saoa ga saoa?
3. Ikamado ga Deo ipanas Kein?

Matam nanan: Rom 5:12b

Gera posanga itutui mao ngan bagem angas, ta sio iuae tutui iadag.

neiK	bake
ngana	Abel
gaddaan	igelgel
ekab	imate
mtaei	itenai
leleggi	annga
init	sipsip
inteia	itin
bAle	dadanga
ppiiss	Kein

Ilo posanga isaoa gadae ienono gadio ne mao.

Iv ipopo gergeu rua eded _____ ga _____. Abel imariala ngan _____, be Kein ikakado _____. Idio ga muriai, Kein itenai ele _____ ede dadanga aea. Be Abel _____ ele sipsip lautabe edengada ta timan ele tenainga. Be Deo _____ ngan Abel ele tenainga. Be itin igelgel ngan _____ ga ele tenainga mao. Tota Kein ilolo _____ ta irau itar kakau Abel ga _____.

Mugaeai kadonga sat iuot pau, be labone panua tikakado maitne.

5. Noa ikado oaga kapei

Otnga Mugaeai 6 ga 7

MARON igera kadonga sasat togid panua ngan tibur toa ngada oa iuot paeamao tau. Tota Deo ikeo pan Noa bedane, "Gau ga napamukuru panua toa ngada ne tanoelai, ngansa tibur toa ngada ne iuon ngan led kadonga sasat. Tota eao manta bada gid abei kemikemi ta kado lem oaga kapei eta.

"Gau nagera eao kekelego eaba tutui ngan gid panua toa ngada ne tanoelai. Ta eao ga adaoam ga adudunga oagaeai toman ngan lem gergeu tol ga adadaoad. Ta eao ga bada masilau ruangada imata ede ga ede ga tidudunga oagaeai, ede aranga, ede taine. Be eao manta bada annga imata ede ga ede ta nonoi oagaeai, ta iman masilau ad ga gimi ami. Muriai eine ga nakado aoara ga itap tanoelai ta gau ga napamukuru gid danga toa ngada ne nakado gid ga tiuot mugaeai."

Io, Noa ikado danga toa ngada oa mambe MARON ikeo pan ngan. Ta Noa ga iadaoa ga ele gergeu toman ngan adadaoad, tiaoa ngan oanga kapei ta tidudunga oagaeai. Gid masilau tila pan Noa ta tidudunga oagaeai, mambe Deo ikeo pan ngan. Tota aoara itap ga isulug tanoelai irangrang ngan aea ado ga bong sangaul pange. Io, eau isum ga idae kapei ta irobi gid lusi kapepei toa ngada oa. Toa bedaoa ta Deo ipamukuru danga toa ngada oa matad bibita tanoelai. Be Noa kekelen toman ngan gid toa oagaeai oa tisapa mao.

1. Ikamado ga Deo ipamukuru panua toa ngada ne tanoeai?
2. Deo ikeo pan Noa ngan ikado mado?
3. Aoara itap ga isulug tanoeai ngan ado pida?

Matam nanan: Hibru 11:6a

**Saoa posanga ienono ngan ninipunga labone aea,
ga soa posanga ienono mao?**

oaga	mota	Noa
aoara	masilau	koko
laulau	napamukuru	inging
tisapa	adaoam	annga

Patutui gid posanga ne ta tiuot mambe ninipunga aea posanga.

1. igera togid sasat kadonga Deo panua.

---

2. kekelego Gau nagera tutui. eao eaba

---

3. lem Kado kapei oaga eta.

---

4. ipamukuru ngada oa. ngan Deo danga toa

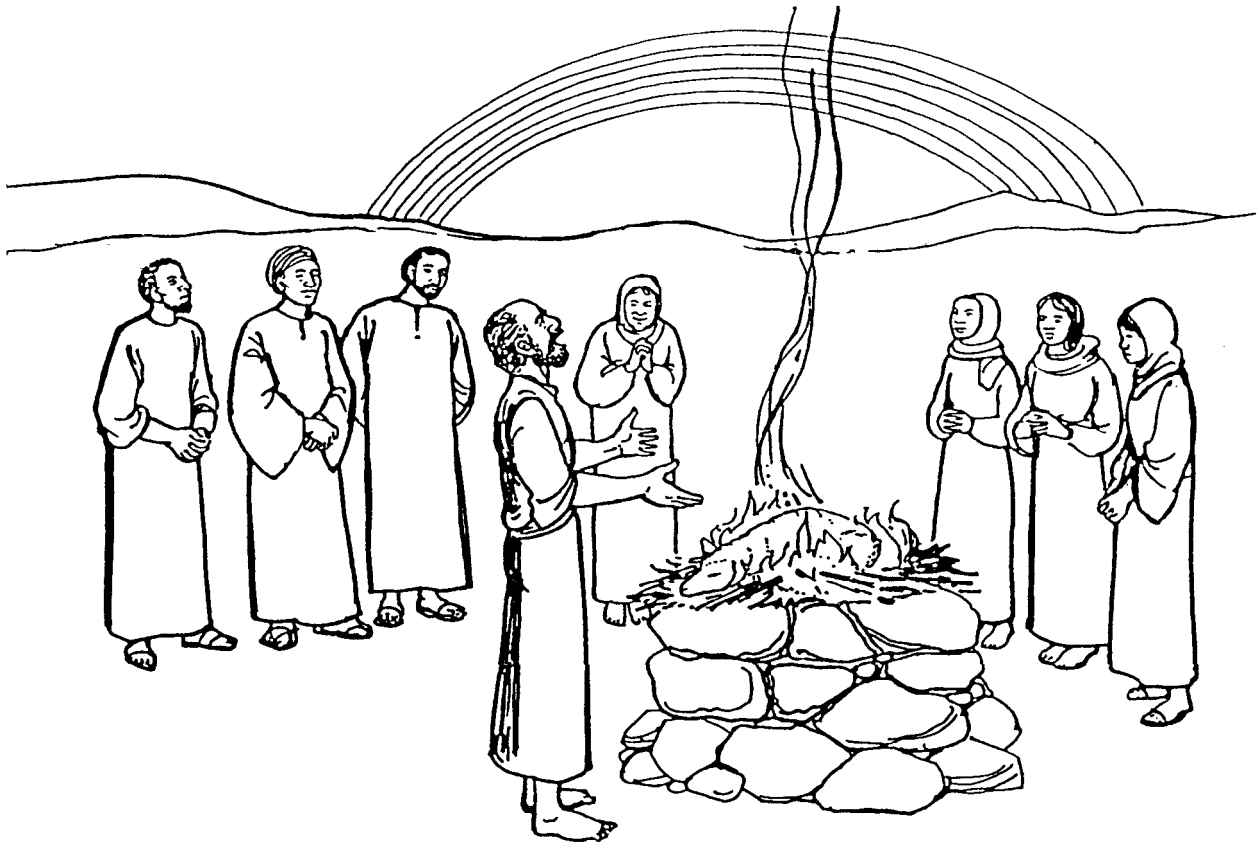
5. oagaeai. adaoam ga eao Ta adudunga ga

**Oangga sai ilolo matua ngan Deo ele posanga,
Deo ga ibada ei mulian.**

6. Oanga kapei

Otnga Mugaeai 8, 9:1-17

Idio ta Deo imata nanan Noa ga gid masilau toa ngada oa oagaeai. Ta ikado rai ga ilado gadae ngan eau. Tota eau kos ga isulug. Io, ado sangaul pange ga kus ta Noa ibage ipapa oaga aea atama ta itado man barur ede ga iroro ga ila, ngansa iuanga iuatai kemi, eau isulug ga tano imamasa, mao maitne. Ta barur iluai mulian. Be iaoai, igera abei oliv ilaun pau ede ienono. Tota Noa iuatai, eau isulug na.

Tota Noa irepe oaga aea udud idanga tede, ta igera tano toa ngada oa imamasa. Io, Deo ikeo pan Noa bedane, "Io, tota asulug ga ala tanoelai, eao ga adaoam ga lem gergeu asingada adadaoad. Bada gid masilau toa ngada oa ga tisulug toman ngan gimi. Bada gid ga tisulug ta tibilin ga tiuot busa ta tipakaranga tano toa ngada ne."

Idio ta Noa ikado popou tenainga aea ta ikado tenainga ga ila pan Deo. Ta Deo idol aoara aea mariluangge ga idio mariambai ngan gid laulau, ta iman kilala ngan ele posanga bedane, "Naposi tautaunga, irangrang ngan nakado oanga kapei ga iuot ngan pamukurunga gid danga matad bibita ga tano pade mao."

Idio ta Deo ikado posanga kemi pan Noa ga ele gergeu ngan pamatuanga gid ta ikeo, "Gimi manta aot busa ga apakaranga tibur toa ngada ne tanoelai."

1. Man barur ipasolan Noa madongan?
2. Noa isulug ga ila tanoelai ta ikado mado?
3. Aoara aea mariluangge iman kilala ngan saoa?

Matam nanan: 1 Pita 5:7

Ilo saoa posanga ienono mao.

aoara	bibita	Noa	oanga	ilaun
tenainga	masilau	isulug	kilala	popou

1. Deo imata nanan _____ ga gid _____ toa ngada oa oagaeai.
2. Noa igera abei oliv _____ pau ede ienono man burur iaoai, ta iuatai, eau _____ na.
3. Noa ikado _____ tenainga aea ta ikado _____ ga ila pan Deo.
4. Deo idol _____ aea mariluangge ga idio marambai ngan gid laulau, ta iman _____ ngan ele posanga.
5. Deo ikeo, "Naposa tautaunga, irangrang ngan nakado _____ kapei ga iuot ngan pamukurunga gid danga matad _____ ga tano pade mao."

Deo imata kikisi gita.

7. Luma mamarae Babel aea

Otnga Mugaeai 11:1-9

Mugaeai panua toa ngada ne tanoelai led posanga keledede mon. Idio ta tiposa pol mulian ngan gid bedane, "Io, gita takado leda tuanga kapei ede be takado aea luma mamarae koknga ga isibo mariamba. Toa bedaoa ta panua tigera ta oaluda iuot kapei. Be irangrang ngan tamapoga alele tanoelai mao."

Idio ta Deo isulug ga inam ngan geranga led tuanga ga led luma mamarae toa tikakado. Ta Deo ikeo, "Eine gid panua toaine tiluplup ga tiuot alu keledede ga led posanga keledede mon. Gera, oangga tikado tuanga kapei toa bedane, eine ga tirangrang ngan tikado saoa danga tikim." Tota ipabuobuo gid ngan led posanga, ta irangrang ngan gid keledede keledede tiuatai ngan oaed ede pade ele posanga mao. Tota Deo ipatabilin gid ga tipakaranga tano toa ngada ne. Tota tikaput ngan kadonga tuanga toa oa.

1. Gid panua tikado mado?
2. Deo ikado mado ta ipakala led kadonga?
3. Deo ikim tiluplup ga timamado, mao madongan?

Matam nanan: 1 Pita 5:5c

Gid posanga ne **tautaunga** mao **pakakanga**?

1. Mugaesai ngan ninipunga ga oaine panua toa ngada ne tanoesai led posanga busa. _____
2. Gid tikado led luma mamarae. _____
3. Tikado led luma mamarae ngan soanga Deo ieda. _____
4. Deo itin igelgel ngan led kadonga. _____
5. Deo ikado ga tiuatai ngan oaed ede pade ele posanga mao.
_____
6. Deo ipatabilin gid ga tipakaranga tano toa ngada ne.
_____

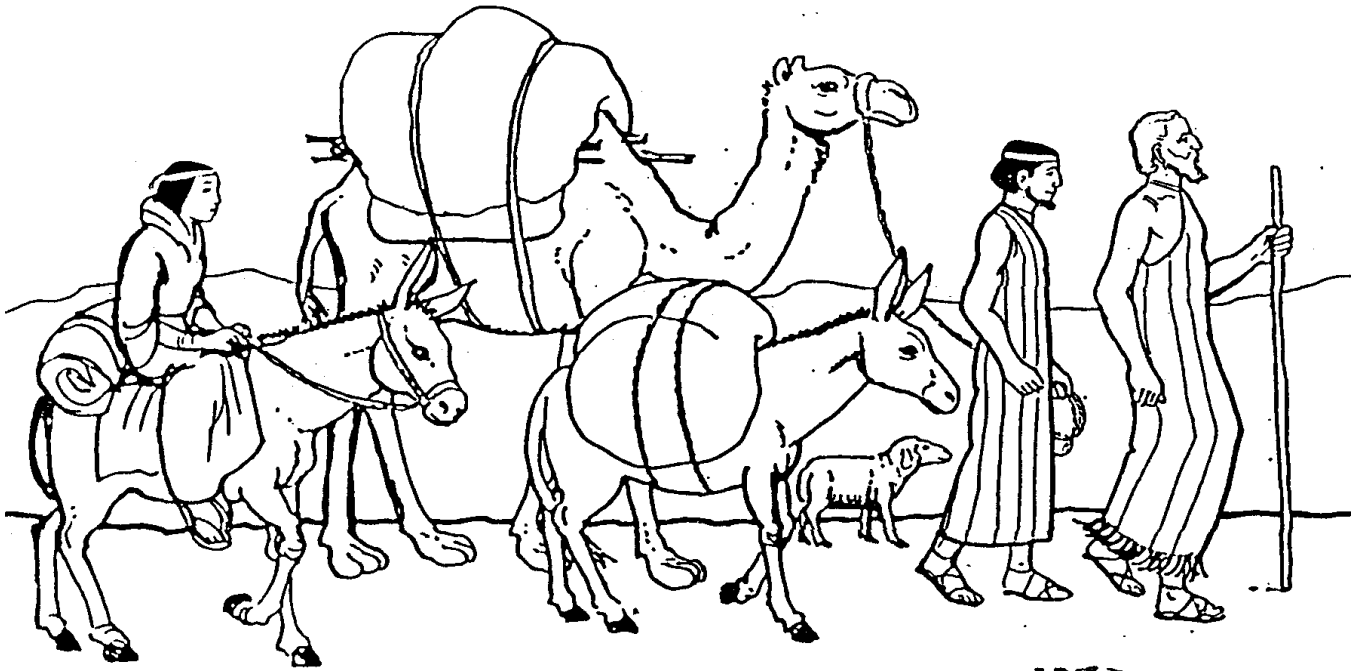
Gera posanga itutui mao ngan bagem angas, ta sio iuae tutui iadag.

aasngop	kapei
amlu	kelede
amamaer	tuanga
deekel	posanga
agtaun	luma
pakei	mamarae

Oangga tapul murida ngan Deo, irangrang ngan taot kemi mao.

8. Deo ibaba Abram

Otnga Mugaeai 11:27-32, 12:1-9, 15:1-6

Deo ikeo pan Abram bedane, "Eao tnan am tano ga lem panua ga gid iaoa kelede togo, ta la ngan tano toa gau ga napasolan eao ngan. Gau ga nakado tibutibum ga tiuot alu kapei tau, ta gau ga nakado kemi tau ngan eao. Be gau ga nakado ga edam iuot kapei.

Tota Abram ibada iadaoa Sarai ga Lot toa, itar kapei inat, ga led paeaeanga arangaranga ga taine ga led danga sisid toa ngada oa. Ta tidae ga tinasi edap ila ngan tibur kapei Kenan.

Io, tila tiuot Kenan ga kus ta Deo iuot pan Abram, ta ikeo, "Gau ga napan tibur kapei toa ne aea tano ga iman lem gergeu ga tibutibum led." Tota Abram ipagun popou tenainga aea toaeoa ta iraring pan Deo.

Be Abram ikeo pan Deo, "O Deo! Gau leg gergeu eta mao, tota leg paeaeanga toa ne ga ibada danga toa ngada ne togau."

Be Deo ikoli ele posanga bedane, "Gergeu ede iuot ngan eao singim, ei ga ibada mulim ga lem danga toa ngada ne." Io, Deo ibada ei ga ila gaot, ta ikeo pan bedane, "Eao matam idae ga ila mariambai ta gera gid gigima. Longo, lem gergeu ga tibutibum ga tiuot busa toa bedaoa."

Io, Abram idol ilolo ngan Deo ele posanga, ta ngan ipu toaiua Deo ikeo ga ei eaba tutui.

1. Deo ikeo pan Abram ngan ila sida?
2. Abram ibada sapadua ga tila Kenan?
3. Ngan ipu saoa Deo ikeo ga Abram ei eaba tutui?

Matam nanan: Filipai 4:13

Posanga ne ikeo ngan sai ga sai?

Deo

Abram

Lot

1. Deo ikeo pan sai ngan itnan aea tano ga ele panua ta ila ngan tano ipasolan ei ngan. _____
2. Abram ibada iadaoa ga sai pade ga tila Kenan? _____
3. Tila Kenan ga sai iuot pan Abram? _____
4. Sai ele gergeu mao? _____
5. Sai ikeo pan Abram ngan ele gergeu ga itubtub ga tiuot busa mambe gid gigima? _____
6. Sai idol ilolo ngan Deo ele posanga ta Deo ikeo ga ei eaba tutui?
_____

Patutui gid posanga ne ta tiuot mambe ninipunga aea posanga.

7. tano tnan panua. ga lem Eao am
_____
8. edap Kenan. tinasi ga ngan ila Ta kapei tibur tidae
_____
9. mao. gergeu Gau eta leg
_____
10. ilolo Deo Abram posanga. idol ngan ele.
_____

Manta loloda matua ngan Deo ele posanga.

9. Sara ipopo Aisak

Otnga Mugaeai 18:1-15; 21:1-7

Idio ta Deo iuot pan Abraham bedane. Abraham imamado ele palata aea atama iaoai, be ado ilang kapei. Be Abraham igera panua tol per ga tiuot ga timadmadi boloma. Ta Abraham ipan ad annga ga tian.

Be ede ngan gid ikeo, "Rai matadai ngan taiko ga oaine, ta Sara ga ikikisi ele gergeu aranga ede."

Be Sara imamado boloma palata iaoai, ta ilongolongo ele posanga. Be Abraham ga Sara gisirua tiuot kapepei na, tota Sara inging mulian ngan ei.

Ta Deo ikeo pan Abraham bedane, "Sara ikamado ga inging? Longo! Deo irangrang ngan ikado danga toa ngada ne."

Be Sara imataud ta ipakaka ta ikeo, "Gau nanging mao."

Be Deo ikeo, "Mao. Eao nging."

Idio ta Deo ilolo kemi pan Sara ta iapa ta ipopo Abraham ele gergeu aranga. Ta Abraham iuato gergeu ieda Aisak.

1. Panua pida tila pan Abraham?
2. Ikamado ga Sara inging?
3. Abraham ga Sara led gergeu ieda sai?

Matam nanan: Luk 1:37

Gera posanga itutui mao ngan bagem angas, ta sio iuae tutui iadag.

admaita	tol
kAais	ipopo
ngarngari	inging
niggin	Aisak
uggree	kapeipei
opoip	matadai
olt	gergeu
apkeieip	irangrang

Ilo saoa posanga gadae ienono gadio ne mao.

1. Abraham igera panua _____ per ga tiuot.
2. Ede ikeo, "Rai _____ ngan taiko ga oaine, ta Sara ga ikikisi ele _____ aranga ede."
3. Abraham ga Sara gisirua tiuot _____ na, tota Sara _____ mulian ngan ei.
4. Deo _____ ngan ikado danga toa ngada ne.
5. Deo ilolo kemi pan Sara ta _____ Abraham ele gergeu aranga ieda _____.

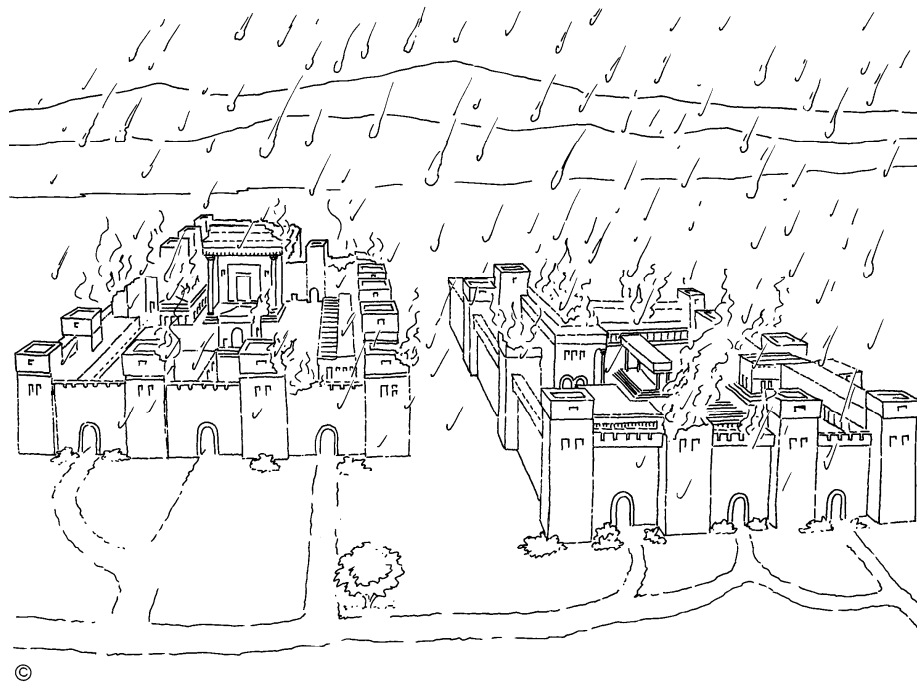

**Danga eta kulupu ngan Deo mao.
Ei inasi ele posanga tautaunga toa ngada ne.**

10. Lot itnan tuanga Sodom

Otnga Mugaeai 13:1-8; 18:16-19:29

Lot toman ngan Abraham timamado Kenan, be tano toa oa irangrang ngan gisirua tilup ga timado ngan mao, ngansa gisirua led danga sisid busa tau. Tota Lot itnan Abraham ta ila ngan tibur boloma ngan tuanga Sodom.

Ado ede Deo ikeo pan Abraham,
"Gau nalongo

selelenga kapei tau ngan gid Sodom ga Gomora led kadonga sasat. Naoangga nala nagera kadonga toa tikakado, ta naoatai, posanga toa ne tautaunga, mao led kadonga kemi tede."

Ta Abraham ibeta ei bedane, "Be oangga panua tututui sangalima timamado toa eoa, irangrang ngan eao tnan tuanga ta paeabu ngan gid mao?"

Ta Deo ikoli ele posanga bedane, "Oangga nagera panua tututui sangalima, eine ga napaeabu ngan tuanga toa oa mao."

Ta Abraham ikeo pade bedane, "Oangga sangaul mon timamado, eine ga madongan?"

Ta Maron ikeo, "Oangga nagera panua tututui sangaul, eine ga napaeabu ngan tuanga toa oa mao."

Io, ngan bong toaiua gid anggelo rua tiuot Sodom ta tikeo pan Lot, "Manmanae! Bada adaoam ga natum taine toa rua ne ta aeaoa ngan tuanga. Oangga mao, gimi ga amukuru toman ngan panua toa ngada ne." Tota anggelo toa rua oa tikisi ibage matua toman ngan iadaoa ga inat taine rua baged, ta tital gid ga tila. Ga kus ta Deo ipaeabu ngan tuanga Sodom.

1. Abraham ibeta Deo madongan?
2. Lot ga ele panua tiaoa ngan tuanga Sodom ngansa timataud saoa?
3. Ikamado ga Deo ipaeabu ngan tuanga Sodom?

Matam nanan: Rom 6:23

Oato posanga idil ngan bagem angas ta ilo iuae iadag.

1. Lot itnan Abraham 2. Deo ikeo pan Abraham, "Gau nalongo seelenga kapei tau 3. "Oangga nagera panua tututui sangalima, 4. "Bada adaoam ga natum taine toa rua ne 5. Be anggelo toa rua oa 6. Ga kus ta Deo	A. eine ga napeabu ngan tuanga toa oa mao." B. ipaeabu ngan tuanga Sodom. C. ngan Sodom ga Gomora led kadonga sasat." D. ta aeaoa ngan tuanga." E. ta ila ngan tibur boloma ngan tuanga Sodom. F. tital gid ga tila.

Koli gid betanga ngan posanga ga gid ne.

Deo   Sodom   Kenan   anggelo

7. Lot toman ngan Abraham timamado sida? _____
8. Lot itnan Abraham ta ila ngan tibur boloma ngan tuanga sai?
_____
9. Sai inam iposa pan Abraham? _____
10. Sapadua tikeo pan Lot ngan tiaoa ngan tuanga? _____
11. Sai ipaeabu ngan tuanga Sodom? _____

**Oangga sai ilolo matua ngan Deo ele posanga,
Deo ga ibada ei mulian.**

11. Deo itoba Abraham

Otnga Mugaeai 22:1-19

Ado ede Deo ikeo pan Abraham, "Bada natum toa kelede na Aisak ta gimirua ala ngan bereo ede gau ga napasolan pago. Gau nakim eao pamate ei toaeoa ta dol ei ga idae dingaeai ta iman lem tenainga pagau, ta dinga inono ga imomout ga kus."

Io, Abraham idae ta ibada danga ngan kadonga tenainga toman ngan Aisak ta gisingada tila ngan tibur toa Deo ikeo pan ngan oa. Be Aisak ikeo pan itama, "Apa, dinga ga abei ta eko, be sipsip tenainga aea sida?"

Ta Abraham ikeo, "Natug, Deo kekelen ga ipan leda sipsip tenainga aea." Io, tiuot ngan tibur toa Deo ikeo pan ngan oa. Ga kus ta Abraham ipagun popou tenainga aea ta ilalo gid abei ga idae popou ipaoeai. Ga kus ta ikaukau inat Aisak ta isoa ei ga idae popoeai, gadae ngan gid abei. Io, ibage ila ibada didi, ta iuangga ipamate inat. Be mao. Anggelo ton Deo ibaba ga ila pan Abraham ta ikeo, "Abraham, pamate natum padam. Labone gau naoatai, eao lolon ngan Deo kapei. Ngansa eao dangadangan natum toa kelede na pagau mao."

Io, Abraham imata kleng ga igera sipsip aranga ede aea pelenga kas ngan abei iboga. Ta ila iluku ga inam ta ipamate ei ta inono ngan dinga. Ta sipsip toa ibada inat Aisak imul ga iman ele tenainga ila pan Deo. Be anggelo ton Deo ibaba ga ila pan Abraham ta ikeo, "Deo ga ikado kemi tau ngan eao. Ei ga ikado lem gergeu ga tibutibum tiuot busa mambe gid gigima mariambai ga riringa lab aea."

1. Deo ikeo pan Abraham ngan ikado mado?
2. Abraham ipan saoa ga ila pan Deo?
3. Deo ikado kemi ngan Abraham ngan saoa?

Matam nanan: Jon 14:21a

Gid posanga ne **tautaunga** mao **pakakanga**?

1. Deo ikeo pan Abraham ngan ipamate inat keledede Iso.
_____
2. Abraham ilongo Deo ele posanga ta ila ngan itenai inat.
_____
3. Anggelo ilongean Abraham ta ipamate Aisak. _____
4. Bulmakau ede ibada Aisak imul ga iman ele tenainga ila pan Deo.
_____
5. Deo ikado ga Abraham ele gergeu tiuot busa. _____

Patutui gid posanga ne ta tiuot mambe ninipunga aea posanga.

6. tenainga sida? Sipsip aea
_____
7. kekelen tenainga aea. Deo leda ga ipan sipsip
_____
8. popou ipagun tenainga aea. Abraham
_____
9. inat ipamate. Ibage didi, ila iuangga ibada ta
_____
10. eao. Deo ikado ga kemi ngan tau.
_____

Oangga Deo ele posanga ikulupu tau ngan gita tanasi, be loloda ikim ei tautauga, goibe tanasi saoa posanga ikado ngan gita.

12. Aisak ga Rebeka

Otnga Mugaeai 24

Sara imate ga Abraham ei eaba kapei na. Io, Abraham ibaba ele paeaeanga kapei ga inam pan ta ikeo pan bedane, "Eao manta la ngan leg tuanga ipu pagid sobosobog ta bada natug Aisak iadaoa eta."

Io, paeaeanga toa ila ga iuot toaeoa ta ikado gid kamel ga tidio tieno boloma ngan eau ede aea baba. Eiuu lailai, ta gid taine tila ngan ednga eau. Ta iraring bedane, "Gau nakim eao sio taine ga iman Aisak iadaoa. Be gau ga nakeo pan taine blala eta ga bedane, 'Irangrang ngan eao dol lem ulo eau aea ga isulug ta naun teta?' Be oangga ikeo, 'Goibe, un, ta gau ga napaun lem kamel pade,' eine ga naoatai, eao sio taine toaiua ga iman Aisak iadaoa."

Be taine eta namelapau isulug ga ila eau matai ta ied eau ta isoa ulo ga isulug ta ibada pan ga iun ga ibada pagid kamel ga tiun pade. Ta paeaeanga toa ibeta ei bedane, "Eao sai inat taine?"

Ta ikoli ele posanga bedane, "Gau Betuel inat taine."

Io, Abraham ele paeaeanga ilongo toa bedaoa ta isoa Deo ieda ta ikeo, "Deo ibada gau ga nanam tutui ngan ag maron isobosobo."

Io, ila igera taine toa itama, be itama ikeo, "Rebeka ta imamado. Bada ei ta gimirua ala. Kemi ngan iuai am maron inat, mambe Deo ikeo."

Tota Aisak ibada Rebeka ta gisirua tiuai ngan gid, be Aisak ikim ei tau.

1. Abraham isula ele paeaeanga ngan ila sida?
2. Paeaeanga iuatai madongan ngan taine toa kemi ngan Aisak iuai ei?
3. Taine toa ele panua sapadua?

Matam nanan: Buk Song 32:8a

Posanga ne ikeo ngan sai ga sai?

Aisak   Abraham   Betuel   Rebeka

1. Sai ikeo pan ele paeaeanga ngan ibada Aisak iadaoa? _____
2. Sai iraring pan Deo ngan isio taine ga iman Aisak iadaoa? _____
3. Taine toa ieda sai? _____
4. Taine toa itama sai? _____
5. Sai ikim Rebeka tau? _____

Ilo saoa posanga ienono mao.

ibada   ednga   sobosobog   kamel   Deo

6. "Eao manta la ngan leg tuanga ipu pagid _____ ta bada natug Aisak iadaoa eta."
7. Eiu a lailai, ta gid taine tila ngan _____ eau.
8. Taine isoa ulo ga isulug ta ibada pan ga iun ga ibada pagid _____ ga tiun pade.
9. "Kemi ngan iuai am maron inat, mambe _____ ikeo."
10. Tota Aisak _____ Rebeka ta gisirua tiuai ngan gid.

Oangga tabeta Deo, ei ga ipasola edap pagita.

13. Jekob ga Iso

Otnga Mugaeai 25:19-34; 27:1-41

Aisak iadaoa Rebeka ipopo gergeu ninnga boge rua. Ede ieda Iso, be ede pade ieda Jekop. Io, gisirua tidae kapepei, be Iso ele oatainga kapei ngan ilonga masilau. Ei somisomi ilalala alele tiburiai. Be Jekop ei eaba posanga aea mao. Ei mumun ga imamado saupuiai.

Idio ta Aisak iuot eaba kapei tau, be imata isususu ga irangrang ngan igeragera mao. Ta ado ede ibaba ele gergeu lautabe Iso ga inam pan. Ta ikeo, "La tiburiai ngan ilonga ag masilau eta ta bada ga inam pagau ta naean. Toa bedaoa ta nakado leg posanga kemi ngan pamatuanga go motean, ga kus ta namate."

Be Rebeka ilongo Aisak iposaposa pan inat Iso toa bedaoa ta ikeo pan inat Jekop bedane, "Bada meme daenga pau rua titub kapei. Ta gau ga nanono tamam aea annga imana kemi mambe ikimkim. Ga kus ta bada ga ila pan tamam ta ian. Ta ei ga ikado ele posanga kemi ngan pamatuanga eao, mugaeai ngan imate." Ga kus ta Rebeka ibada Iso ele barikia kemikemi ienono lumaeai ta ipasogo ngan inat Jekop. Ta Jekop ibada annga ga ila pan Jekop.

Ta Aisak ikeo, "Eao sai?"

Ta Jekop ikeo pan itama, "Gau lem gergeu lautabe, Iso. Dae mado ta kado posanga kemi ngan pamatuanga gau."

Tota Jekop ikado posanga kemi ngan pamatuanga ei.

Mole mao, itar kapei Iso iluai mulian tiburiai ga inam ta ilongo ngan itar kakau ipakaka itama ga ilub aea pamatuanga, tota ilolo bake. Ta ikeo iloleai bedane, "Teta pade tamag ga imate ta gai ga atang ngan ei. Be akado aea arilu ga kus ta narau Jekop ga imate."

1. Sai ngan Jekop ga Iso lautabe?
2. Jekop itna isula ei ngan ikado mado?
3. Iso ilolo bake ngan saoa?

Matam nanan: Kolosi 3:9

**Oato posanga ngan bagem angas
ta ilo iuae iadag aea posanga ipu itlan.**

kakau	ila
paeamao	tiburiai
saupuiai	inat
inam	kemi
itama	kapei

Ilo saoa posanga ienono mao.

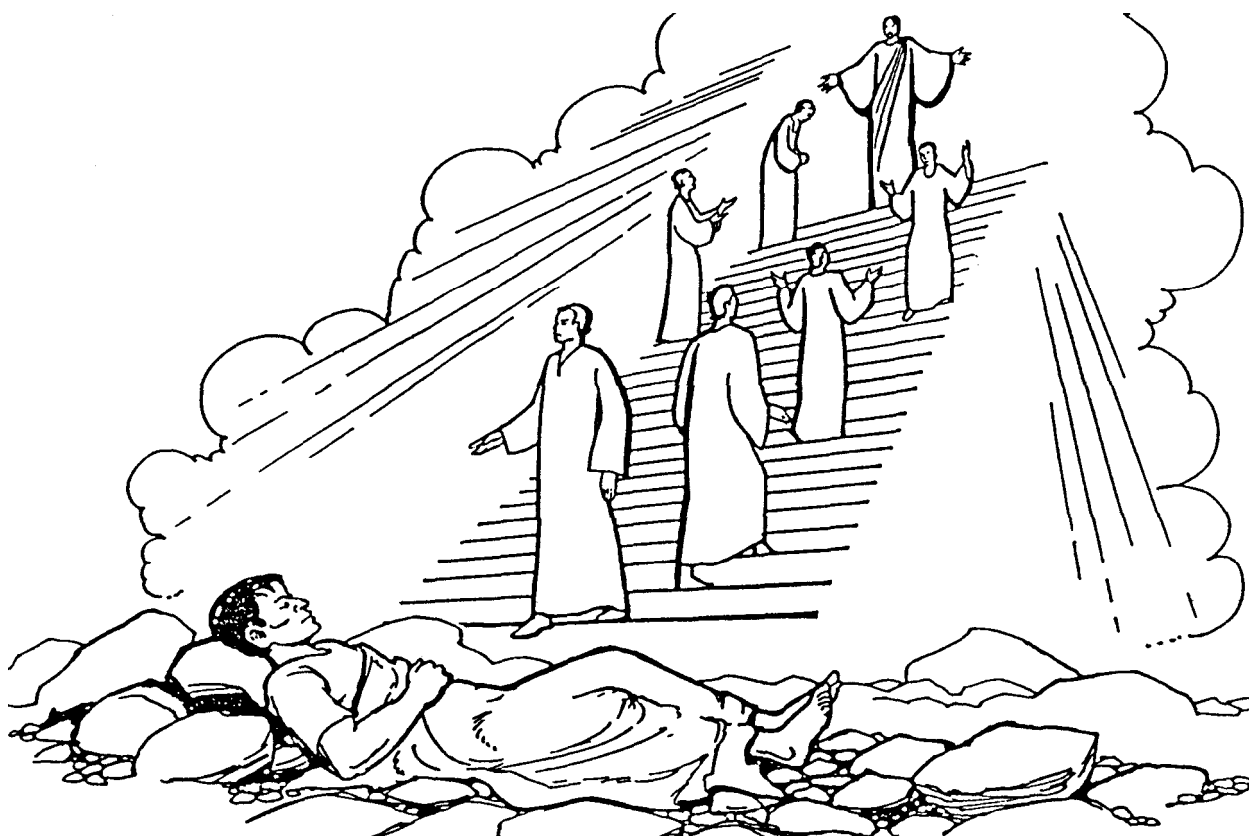
arilu	ilongo	Jekop	itama
Iso	imate	kakau	ilolo

Mole mao, itar kapei _____ iluai mulian tiburiai ga inam ta _____
ngan itar _____ ipakaka _____ ga ilub aea pamatuanga.
Tota _____ bake. Ta ikeo iloleai bedane, "Teta pade tamag ga
_____ ta gai ga atang ngan ei. Be akado aea _____ ga kus
ta narau _____ ga imate."

**Oangga taparpar ngan nasinga leda kimnga mulian,
ga matada sapian Deo, eina takado kadonga sat.**

14. Jekop iaoa ga ila

Otnga Mugaeai 27:41-46; 28:1-5, 10-22

Be Rebeka ilongo posanga ngan Iso iuanga ipamate Jekop ta ibaba Jekop ga inam pan ta ikeo, "Eao eaoa manmanae ga la pan liug kapei Laban, ngan tuanga Haran. Eao dio mamado pan ga irangrang ngan tadim kapei ilolo itano ga idio. Ga kus ta napaoen posanga ga ila pago, ta luago mulian."

Tota Jekop itnan Berseba ta inasi edap ila ngan tuanga Haran. Iuot ngan tibur ede, ta idio ieno toaeoa, ngansa ado idil. Ngan ianun igera tete mamarae ede idae ga ila buburiai ga isulug tung tanoelai. Be gid angelo ton Deo tilalala ga tidae ga tilalala ga tisulug ngan. Ta Jekop igera MARON imadid boloma pan ta ikeo, "Gau MARON, Deo ton tibum Abraham ga tamam Aisak. Gau ga napan tano toa eao eno ngan ne iman lem ga lem gergeu ga tibutibum led. Longo. Gau ga namado toman ngan eao ga matag kikisi go ngan lem lalalanga toa ngada ne. Ta gau ga nabada go ga luago mulian ngan tano toa ne."

Io, Jekop ieno ga idae ta ikeo bedane, "Tautauga Deo imamado ngan tibur toa ne. Eine luma ton Deo." Ta ibada aea nakulnga pat toa ta ipagun ga iman kilala ngan imata nanan kadonga toa iuot pan. Ta iuato tibur toa ieda Betel. (Edaeda toa ne ipu bedane, "Deo ele luma.")

1. Rebeka isula Jekop ga ila ngan saoa?
2. Jekop ianun ta igera saoa?
3. Jekop iuato tibur toa oa ieda Betel ngan saoa?

Matam nanan: 1 Pita 5:7

Patutui gid posanga ne ta tiuot mambe ninipunga aea posanga.

1. manmanae Laban. ga la Eao liug eaoa pan kapei

_____

2. mamarae tete buburiai. Ngan igera ianun ila ede ga idae

_____

3. tano lem. Gau toa eno iman ga napan eao ngan ne

_____

4. toman Gau ngan ga eao. namado

_____

5. Deo tibur Tautaunga toa imamado ngan ne.

_____

Gid posanga ne ***tautaunga*** mao ***pakakanga?***

6. Jekop itna ikeo ga ila pan iliu kapei irangrang ngan Jekop itar kapei ilolo tano ga idio._____

7. Ngan ianun Jekop igera abei mamarae ede._____

8. Deo ikeo ga ila toman ngan Jekop mao._____

9. Jekop ipagun pat ta iman kilala ngan imata nanan kadonga toa iuot pan._____

10. Iuato tibur toa Betel. Edaeda toa ne ipu bedane, "Gau leg luma."_____

**Deo imata kikisi gita somisomi.
Oangga takado kemi, mao takado paeamao pade,
ei ga imata sapian gita mao.**

15. Jekop ga Resel

Otnga Mugaeai 29:1-30

Io, Jekop ilalala ga ila ta iuot ngan tibur Haran. Toaeoa ila ngan dubu ede ta igera eau aea baba. Be sipsip ipu tol timamado boloma ngan, ngansa somisomi tamatamad tieded eau ngan baba toa oa, ta tipaun gid. Ta Jekop ibeta gid, "Gimi aoatai ngan Laban, Nahor itub pade?"

Ta tikeo, "Be. Gai aoatai ngan ei. Gera, inat taine Resel ta inam toman ngan itama ele sipsip."

Io, Resel inama iuot toman ngan itama ele sipsip. Jekop igera Resel toman ngan iua Laban ele sipsip ipu ta itin igelgel. Ta ipalongo Resel mambe ei gergeu ton Rebeka, itama iliu. Ta Resel ilado ga ila ipalongo itama. Io, Jekop imamado toman ngan Laban ta iboko pan.

Laban ele gergeu taine rua. Lautabe ieda Lea, be atange ieda Resel. Jekop ikim tau Resel tota iboko rai lima ga rua ngan badanga Resel ga iman iadaoa. Io, rai lima ga rua kus ta Laban ibada inat taine Lea ga ila pan Jekop. Tota Jekop ila ikeo pan Laban bedane, "Eao kamado pakaka gau?"

Io, Laban ikeo pan, "Manta taine lautabe iuai mugaeai, ga kus ta atange iuai." Io, eaneannga oainga aea toa kus ta Laban ibada Resel pade ga ila pan Jekop ta iman iadaoa. Tota Jekop iboko pan Laban irangrang ngan rai lima ga rua pade.

1. Jekop iuot ngan Resel sida?
2. Resel itar kapei ieda sai?
3. Jekop iboko pan Laban irangrang ngan rai lima ga rua pade ngan saoa?

Matam nanan: Otnga Mugaeai 28:15a

"Longo. Gau ga namado toman ngan eao ga matag kikisi go ngan lem lalalanga toa ngada ne."

Gera namba ede ta ilo leta iman namba toa iuae, ta bode.

a	b	d	e	g	i	k	l	m	n	o	p	r	s	t	u	j
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17

_____ ta _____ rai lima ga rua
 17-4-7-11-12   6-7-6-9   13-4-14-4-8   6-2-11-7-11

ngan _____ ei. Be Laban _____ pan Jekop.
 2-1-3-1-10-5-1   6-2-1-3-1   8-4-1

_____ rai lima ga rua pade ngan _____
 17-4-7-11-12   6-2-11-7-11   2-1-3-1-10-5-1

Resel.

Posanga ne gadio ikeo ngan sai ga sai?

Resel   Jekop   Laban   Lea

1. Sai ilalala ga ila ta iuot ngan tibur Haran? _____
2. Resel itama sai? _____
3. Laban ele gergeu lautabe sai? _____
4. Jekop ikim tau sai? _____
5. Laban ibada sai imuga ga ila pan Jekop? _____

Deo imata kikisi gita.

16. Jekop iluai mulian Kenan

Otnga Mugaeai 30:25-43; 32; 33

Jekop iboko pan Laban ta ele gergeu ga ele danga sisid iuot busa. Ta ikeo pan Laban bedane, "Eao longean gau ta naluagau mulian ag tuanga ipuaii."

Be Laban ikeo pan bedane, "Oangga eao lolom kemi ngan gau, eao tnan gau padam." Tota Laban idol gid meme etangada ga idae Jekop ibageai. Toa bedaoa ta Jekop idio imariala ngan gid sipsip ga meme padengada ton Laban. Ta Jekop ele danga sisid iuot busa tau, ngansa Deo ikado kemi ngan ei.

Be muriai, Jekop idae ta idol gid iadadaoa ga ele gergeu ga tidae ngan gid kamel, ta isula gid meme ga sipsip ipu tila timuga ngan ei toman ngan ele danga sisid toa ngada oa ta titnan tibur toa oa ta tilalala ga tinasi edap ila ngan tibur Kenan.

Idio ta Jekop isula gid panua idanga ede ta timuga ngan ei ga tila pan itar kapei Iso. Idio ta gid panua toa oa tiluagid mulian ta tikeo pan Jekop bedane, "Gai ala pan tadim kapei Iso, ta patautene iuangga inama iuot pago edapeai. Be arangaranga buno pange tinam toman ngan ei."

Jekop ilongo posanga toa ta imataud kapei ga ilolo ede ga ede. Ta iraring bedane, "O MARON, Deo, gau nabeta eao, lua gau ta bada gau mulian ngan tadig kapei Iso ibageai."

Io, Jekop imata idae ta igera Iso inama toman ngan ele panua buno pange. Be Iso ilado ga ila pan Jekop ta iluku ei ga ibage idae ikepei, ta idol iaoa ga idae ipapai. Ta gisirua titang.

Tota ngan ado toaiua Iso ilalala ga iluai mulian ngan tibur kapei Seir. Be Jekop ila ngan tibur Sukot, ta ikado ele luma ga irau palata gereirei togid masilau.

Deo ikikisi Jekop ngan ele lalalanga ta ibada ei ga iluai mulian ele tanoelai. mambe iposa tautaunga pan mugaeai. Be edapai Deo iuato Jekop ieda pau Israel.

1. Jekop ila sida?
2. Ikamado ga Jekop imataud Iso?
3. Deo ikado kemi pan Jekop madongan?

*Matam nanan: Otnga Mugaeai 28:15a --
 "Longo. Gau ga namado toman ngan eao ga matag kikisi go
 ngan lem lalalanga toa ngada ne."*

Ilo saoa posanga ienono mao.

Iso   busa   meme   Israel   imataud

1. Jekop iboko pan Laban ta ele gergeu ga ele danga sisid iuot _____.
2. Laban ilelean gid _____ etangada ga ila pan Jekop.
3. Jekop isula panua idanga ede ga tila pan _____.
4. Jekop ilongo ngan Iso inama toman ngan panua bunu pange ta _____.
5. Deo iuato Jekop ieda pau _____.

Koli gid betanga ngan posanga ga gid ne.

ikikisi   iraring   titang   imariala

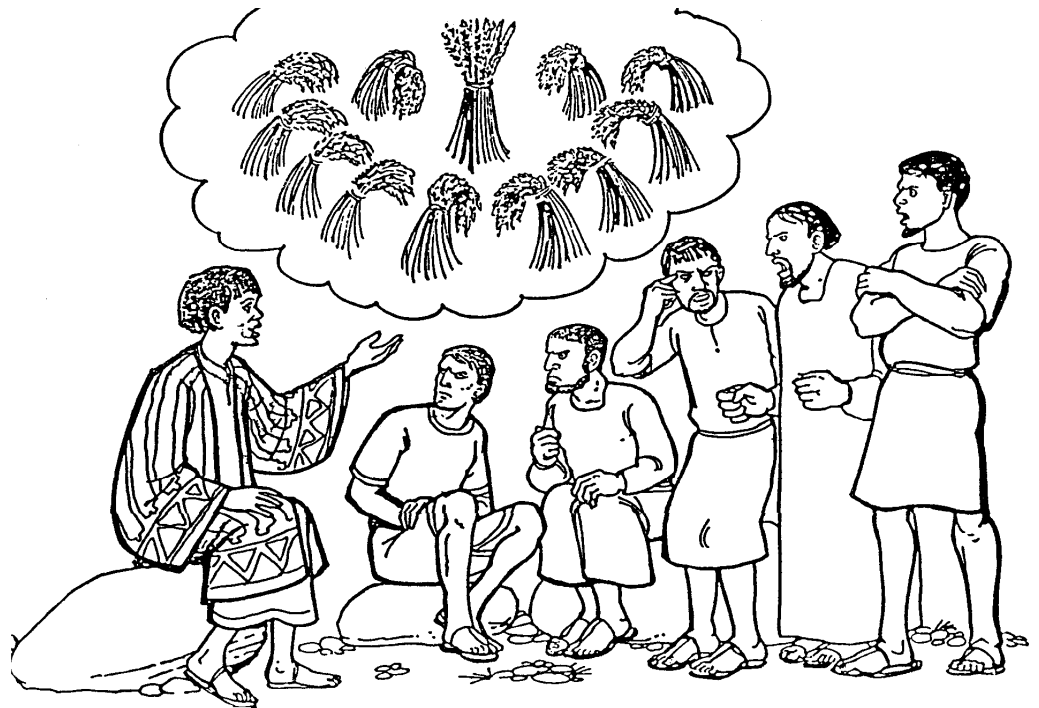
6. Jekop iboko pan Laban ta ikado mado? _____ ngan gid sipsip ga meme.
7. Jekop imataud ta ikado mado? _____
8. Iso ilado ga ila pan Jekop ta gisirua tikado mado? _____
9. Deo ikado mado ngan Jekop ngan ele lalalanga? _____ ei.

**Saoa posanga tautaunga Deo ikado ngan gita,
 eine ga ikado ga iuot tautaunga.**

17. Josep itar kapepei lolod paeamao ngan ei

Otnga Mugaeai 37

Israel ikimkim
Josep kapei
ngansa Rebeka
ipopo ei ngan ei
eaba kapei tau.
Tota itama ikado
ele kolos
mamarae aea
sogonga
kemikemi, ta
ibada pan. Io,
Josep itar
kapepei lolod
paeamao pan, ta
irangrang ngan
tikado posanga
eta kemi pan
mao.

Be ado ede Josep ianun ta ininipu pagid itar kapepei ngan bedane, "Gita takaukau gid wit aea tulua dadangai. Be mole mao, gau leg tulua idae imadid tutui, be gimi lemi tulua tibalil ngan gau leg, ta tidol laborad ga isulug tanoelai boloma ngan gau leg." Idio ta ianun pade ta ininipu pagid itar kapepei bedane, "Gau anunug pade ta nagera ado ga taiko ga gigima sangaul igegea ede tidol laborad ga isulug tanoelai pagau." Io, Josep itar kapepei lolod ngur ga ngur ngan ei, be itama imata nanan Josep ianun toa.

Io, ado ede Israel ikeo pan Josep bedane, "La gera tadim kapepei ga leda sipsip, timamado kemi, mao madongan?" Tota isula Josep ga ila.

Josep ilalala aluai tede maitne ngan itar kapepei, be tigera ei ta tirau posanga ngan pamatenga ei. Be Ruben ilongo ta ikeo pagid bedane, "Tarau ei ga imate mao." Tota itar kapepei tilongean ei ga ila pagid Ismael ta tiuol ei ngan pat silva sangaul rua. Ta ila iman led paeaeanga sapaeana, be tibada ei ga ila Isip. Ta tigasi Josep ele kolos mamarae ga idudunga ngan meme ising ta tibada ga ila pan tamad ta tikeo, "Gai alalala ngan tibur ede, be aot ngan danga ga oaine."

Ta tamad igera ga iutai ngan ta ikeo, "Tautaunga. Eine natug ele kolos mamarae! Kado masilau saksak ede irau ei ga imate, ta ian ei." Tota Jekop ilolo isat kapei ta ado ga ado itangtang ngan inat.

1. Josep itna sai?
2. Ikamado ga Josep itar kapepei lolod paeamao ngan ei?
3. Gid Ismael tibada Josep ga ila sida?

Matam nanan: 1 Korin 13:4a

Posanga ne ikeo ngan sai ga sai?

Ruben   Josep   Israel   Ismael

1. Sai ikimkim Josep kapei ta ikado ele kolos kemikemi?
_____
2. Sai itar kapepei lolod paeamao pan? _____
3. Sai ianun parua? _____
4. Sai ikeo ngan tirau Josep ga imate mao? _____
5. Sapadua tiuol Josep ga iman led paeaeanga sapean? Gid
_____

Ilo soa posanga ienono mao.

tiuol   kapei   pamatenga   ikimkim
imate   ianun   wit   tibalil   kapepei

Israel _____ inat
Josep kapei ngansa Rebeka
ipopo ei ngan ei eaba
_____ tau. Be ado
ede Josep _____ ta
igera gid tikaukau gid
_____ aea tulua dadangai.

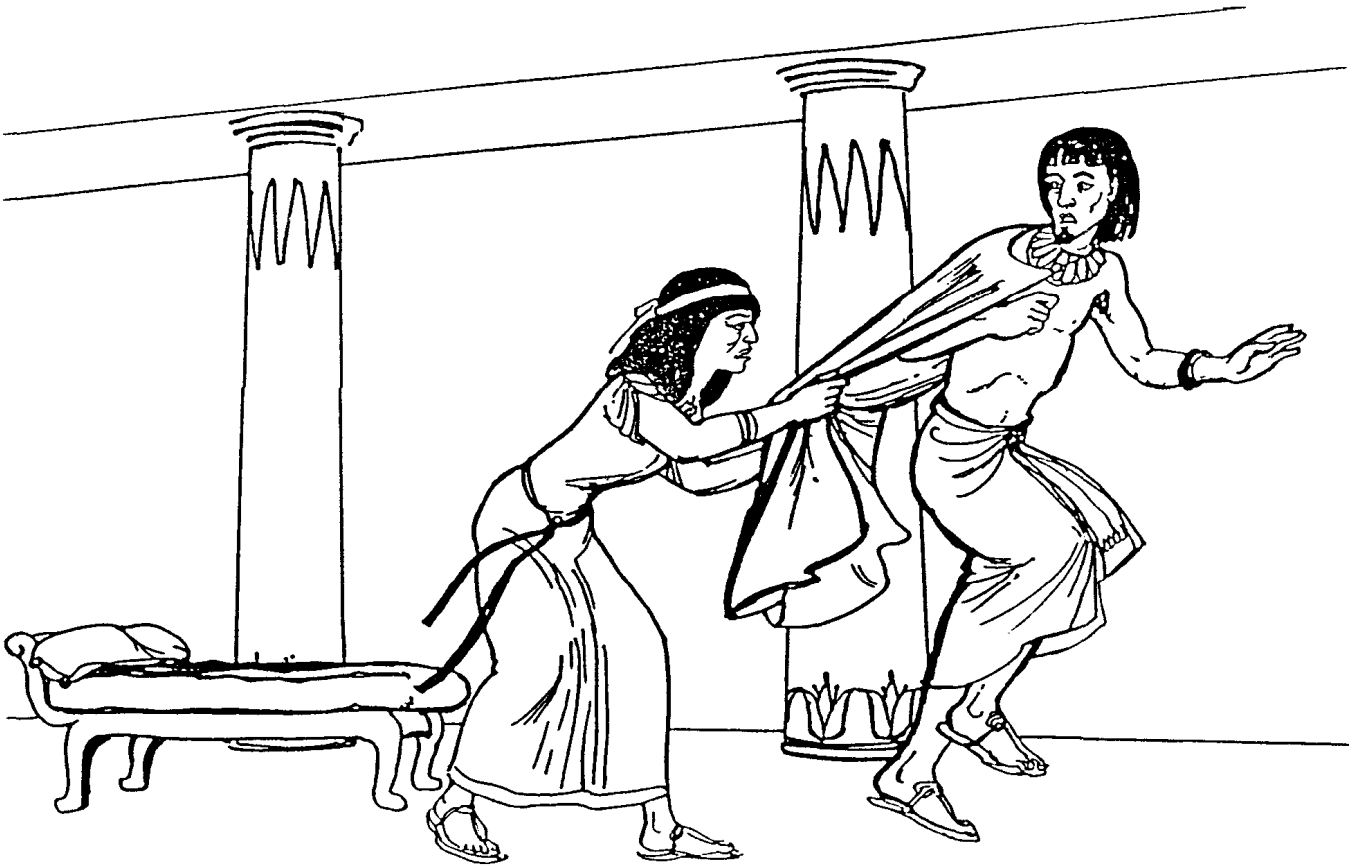

Be itar kapepei led tulua _____ ngan ei ele. Io, Josep itar
_____ lolod ngur ga ngur ngan ei. Tota itar kapepei
tirau posanga ngan _____ ei. Be tilongean ei ga ila pagid
Ismael ta _____ ei. Itama iuanga masilau saksak ede irau ei ga
_____, tota itangtang ngan inat.

Kadonga mata eanean eine tutui mao.

18. Josep imamado Potipa ele lumaeai

Otnga Mugaeai 39:1-20

Be gid Ismael tibada Josep ga ila Isip, ta Potipa, eaba kapei Isip aea, iuol ei ga iman ele paeaeanga sapaean. Be MARON Deo imamado toman ngan Josep, ta ikado ga ele naurata toa ngada oa iuot kemikemi. Tota aea maron ilolo kemi ngan Josep, ta idol ei ga imariala ngan ele luma, ta ele danga sisid toa ngada oa idae Josep ibageai.

Be aea maron iadaoa ingale Josep ta ikeo pan bedane, "Nam gitarua taeno." Be Josep ilongo mao. Be ado ede, Josep idudunga lumaeai ngan kadonga ele naurata, be paeaeanga eta pade imamado mao. Tota aea maron iadaoa igigiran Josep ele kolos mamarae ta ikeo, "Nam gitarua taeno!" Be Josep ipiripiri ei ta itnan ele kolos mamarae ga idio ibageai, ta iaoa ga iuot ga ila. Tota taine toa ibaba matua ga ila pagid paeaeanga ta ikeo, "Eaba toa inama luma iloleai pagau, ta ikeo ga gairua aeno, be gau nangangar kapei, ta itnan ele kolos ga idio ta iaoa ga iuot ga ila."

Io, aea maron inama iuot ga kus ta iadaoa ipalongo ei bedaoa pade. Tota Josep aea maron ilongo bedaoa, ta ilolo bake tau. Ta ikeo pagid panua paraunga ad ta tiluku Josep ta tidol ei ga idudunga ngan kalabus.

1. Sai iuol Josep ga iman ele paeaeanga?
2. Josep iaoa ga ila ngan saoa?
3. Potipa ikeo pan panua paraunga ad ngan tikado mado ngan Josep?

Matam nanan: Galesia 5:24
Be gid panua sapadua ton Iesus Kristus, eine tipatoto led kimnga papaeamao tano aea ga idae ngan abei tabala ga kus.

Gid posanga ne **tautaunga** mao **pakakanga?**

1. Gid Ismael tibada Josep ga ila Kenan. _____
2. Deo ikado Josep ele naurata toa ngada oa iuot kemi.
_____
3. Potipa iadaoa ingale Josep. _____
4. Potipa iadaoa ikeo, "Nam gitarua taeno!" ta Josep ila pan.
_____
5. Potipa iadaoa ipalongo ei ngan Josep ele kadonga ta ilongean Josep iluai mulian ele tuangai. _____

Ilo saoa posanga ienono mao.

idudunga   Deo   iaoa   luma   Potipa   kolos

6. _____, eaba kapei Isip aea, iuol Josep ga iman ele paeaeanga sapaeaan.
7. _____ imamado toman ngan Josep ta ikado ele naurata toa ngada oa iuot kemikemi.
8. Josep aea maron idol ei ga imariala ngan ele _____.
9. Josep aea maron iadaoa igigiran Josep ele _____, be Josep _____ ga iuot ga ila.
10. Tidol Josep ga _____ ngan kalabus.

**Ngan saoa kadonga kulupulupu iuot ngan gita,
 manta tanasi edap itutui Deo imatai.**

19. Josep imamado ngan kalabus

Otnga Mugaeai 39:20-23; 40:1-23

Ngan kalabus toa oa, MARON Deo imamado toman ngan Josep, ta ilolo isat ngan ei. Ta ikado ga madidnga kalabus aea ilolo kemi ngan Josep ta naurata toa ngada oa kalabus aea, idae Josep ibageai. Io, MARON imamado toman ngan Josep ta ikado ga ele naurata toa ngada oa iuot kemikemi.

Idio ga muriai ta maron kapei togid Isip ele paeaeanga rua tikado kadonga paeamao ad maron imatai. Tota ilolo bake pagisirua ta idol gid ga tidudunga ngan kalabus. Be kalabus toa oa mugaeai tidol Josep ngan pade. Io, bong ede gisirua anunud. Be gisirua anunud lalaede mao. Io, gaisala ngan ado sae, Josep igera gisirua matad kemi mao ta ibeta gisirua bedane, "Ikamado ga gimirua matami imalai tau?"

Ta gisirua tikeo, "Gai anunumai, be eaba eta nene ngan paolanga anunumai ipu pagai mao."

Ta Josep ikeo, "Deo kekelen irangrang ngan ipasolan gita ngan anunuda ipu."

Io, Josep ipaola anunud, ta danga iuot lalaede mambe Josep ipaola anunud ipu pagisirua ngan. Maron kapei Isip aea idol ede ngan gid ta iluai mulian ngan ele naurata. Be ikeo pagid ele panua paraunga ad ta tipakantutu eaba ede pade ipat ga idae ngan abei.

1. Ikamado ga naurata kalabus aea idae Josep ibageai?
2. Sapadua anunud?
3. Josep irangrang ngan paolanga anunud toa rua oa ngan saoa?

Matam nanan: Hibru 13:5b

Oato posanga idil ngan bagem angas ta ilo iuae iadag.

1. Ngan kalabus Deo
2. Naurata toa ngada oa kalabus aea,
3. Deo kekelen irangrang ngan
4. Danga iuot lalaeded mambe
  - A. idae Josep ibageai.
  - B. Josep ipaola anunud ipu pagisirua ngan.
  - C. imamado toman ngan Josep.
  - D. ipasolan gita ngan anunuda ipu.

Patutui gid posanga ne ta tiuot mambe ninipunga aea posanga.

5. aea Josep idae Naurata ibageai. oa ngada toa kalabus

_____

6. kemikemi. Ele iuot oa naurata ngada toa

_____

7. matami tau? Ikamado imalai gimirua ga

_____

8. paolanga nene mao. pagai Eaba ngan anunumai eta ipu

_____

**Panua ga matad sapian gita,
be irangrang ngan Deo imata sapian gita mao.**

20. Josep ipaola maron kapei togid Isip ianun ipu

Otnga Mugaeai 41

Io, maron kapei togid Isip ianun ta igera bulmakau lima ga rua titubtub ta tianean purup. Ga kus ta igera bulmakau lima ga rua pade, be gid tipegepege tian gid bulmakau titubtub ga tison gid ga kus. Idio ta ieno pade ga ianun, ta igera wit itautau lima ga rua kemikemi ga titub kapepei. Ga kus ta igera wit itautau lima ga rua pade timalai be tian gid wit itautau kemikemi ga tison gid ga kus.

Io, maron kapei ibaba gid panua oatainga ad ta ipalongo gid ngan ianun. Be eaba eta irangrang ngan ipaola ianun ipu pan mao.

Ga kus ta eaba toa mugaeai imamado ngan kalabus toman ngan Josep imata nanan ei, ta ipalongo maron kapei ngan ei. Io, maron kapei isula ele paeaeanga ga tila ngan badanga Josep ga inam pan. Ta maron kapei ikeo pan Josep bedane, "Gau anunug, be eaba eta irangrang ngan ipaola anunug ipu pagau mao."

Io, Josep ikeo pan maron kapei bedane, "Anunum toa rua ne ipu kelede. Irangrang ngan rai lima ga rua, annga dadangai ga iuot kapei tau ngan tibur Isip. Be muriai ngan rai toa kemikemi oa, sapanga kapei ga iuot ga irangrang ngan rai lima ga rua pade. Tota eao manta dol gid madidnga ga timugamuga ngan tibur kelede kelede Isip. Gid madidnga toa ga tibada annga itautau ngan gid rai lima ga rua kemikemi ne tigor. Tota oangga rai lima ga rua sapanga aea iuot, gid panua Isip ga tibabada annga toa gid madidnga tigor gid ga ienono. Toa bedaoa ta panua ga timate ngan sapanga kapei toa ne mao."

Ta maron kapei ikeo pan Josep bedane, "Gau nadol eao ga ot madidnga kapei ngan tibur toa ngada ne Isip."

1. Maron kapei Isip aea ianun parua ta igera saoa?
2. Anunud toa rua oa ipu madongan?
3. Maron kapei Isip aea idol Josep ga iuot madidngan kapei ngan panua Isip ad ngan saoa?

Matam nanan: Filipai 1:6

Gera posanga tutui mao ngan bagem angas ta, sio iuae tutui iadag. Ga kus ta ilo saoa posanga gadae ienono gadio mao.

egeptiegep	madidnga
aaagnps	titubtub
angamidd	annga
aopail	tipegepege
gnnaa	ipaola
butitbut	sapanga

Ngan ianun maron kapei igera bulmakau _____ tian gid bulmakau _____ ga tison gid ga kus. Eaba eta irangrang ngan _____ ianun ipu pan mao.

Be Josep ikeo pan maron kapei bedane, "Irangrang ngan rai lima ga rua _____ dadangai ga iuot kapei tau. Be muriai _____ kapei ga iuot ga irangrang ngan rai lima ga rua pade."

Maron kapei ikeo pan Josep bedane, "Gau nadol eao ga ot _____ kapei ngan tibur toa ngada ne Isip."

**Saoa danga Deo iuangga ikado ngan gita,
eine ga ikado ga iuot ngan ado isaoa ei isio.**

21. Josep ga itar kapepei

Otnga Mugaeai 42

Idio ta sapanga iuot paeamao tau, ta gid alu padengada tinam Isip ngan olnga ad annga pan Josep. Jekop pade ilongo posanga ngan annga ienono Isip, ta ikeo pagid ele gergeu arangaranga bedane, "Gimi ala ta aol ada

annga." Be Jekop isula Josep itar kakau Benjamin ga ila toman ngan gid mao, ngansa imataud. Ngan kado ta danga eta ipaeabu ngan ei edapeai.

Josep itar kapepei tinam tiuot pan Josep, ta tikor aed ga tidol matad ga isulug tanoelai boloma pan, ngansa ei madidnga kapei ngan tibur Isip. Be Josep iposaposa pagid mambe iuatai ngan gid mao. Ta iposa malmal pagid ta ikeo, "Gimi sida ga anam?"

Ta tikoli ele posanga bedane, "Gai Kenan amai. Be gai akeo ga aol amai annga."

Ta ikeo pagid bedane, "Gimi panua papaeamao, aoangga anama atalelean lemai tibur kapei ne."

Ta tikeo, "Maron, eine mao. Gai panua sangaul igegea rua ngan iaoa kelede. Amai ketnga tud imamado pan tamamai, be eaba ede pade isusu."

14 Be Josep ikeo, "Gau ga natoba gimi ga bedane: Atnan eaba eta ngan gimi ta idio ngan kalabus, be manta abada ami ketnga tud ga inam pagau. Toa bedaoa ta naoatai, lemi posanga tautaunga." Ta ikeo pagid paeaeanga ngan tiluku Simeon, ta ngan gid matad tiaud ei ngan kenga.

Idio ta Josep ikeo pagid ele paeaeanga ta tidol mulian led pat ga idudunga ngan led samare. Io, tilalala ga edap irabuiai, be tigera led pat ienono samare iloleai ta timataud kapei tau. Io, tila tiuot pan tamad Jekop ta tipalongo ei ngan danga toa ngada oa iuot pagid, ta ilolo isat kapei tau.

1. Jekop isula ele gergeu arangaranga ngan kadonga saoa?
2. Tiuot pan Josep ta tikado mado?
3. Josep isula gid ngan badanga ad ketnga tud ngan saoa?

Matami nanan: Aposel 3:19

Posanga ne ikeo ngan sai ga sai?

Josep   Jekop   Benjamin   Simeon

1. Sai isula ele gergeu arangaranga ngan olnga ad annga?
_____
2. Josep itar kakau sai ila toman ngan gid mao? _____
3. Jekop inatnat tikor aed ga tidol matad ga isulug tanoeai boloma pan sai? _____
4. Gid paeaeanga tiluku sai ta tiaud ei ngan kenga? _____
5. Sai ilolo isat kapei tau? _____

Oato posanga idil ngan bagem angas, ta ilo iuae iadag.

6. Jekop isula Benjamin ga ila toman ngan gid mao 7. Idio ta sapanga 8. Atnan eaba eta ngan gimii 9. Manta abada ami ketnga tud 10. Tigera led pat ienono samare iloleai	A. iuot paeamao tau. B. ga inam pagau. C. ta timataud kapei tau. D. ngan kado ta danga eta ipaeabu ngan ei. E. ta idio ngan kalabus.

**Oangga takado kadonga sat,
manta tapul loloda mulian ga tanasi edap tutui.**

22. Josep isamum itar kapepei led kadonga sat

Otnga Mugaeai 43-50

Io, sapanga toa oa iuraura maitne ngan tibur Kenan. Ta wit toa mugaeai tiuol ngan tibur Isip, tianean ga kus. Tota tibada Benjamin pade ta tila tiuot pan Josep ngan tibur Isip. Io, Josep igera tinama, ta ikeo pan ele paeaeanga bedane, "Bada gid panua toa ne ga tila leg lumaeai, ngansa labone arobad, gau ga naean toman ngan gid." Io, tian ga kus ta paeaeanga inasi Josep ele posanga ta imudan Josep aea loba silva ga idudunga Benjamin aea samareai.

Io, gaisala rumaruma Josep itar kapepei titnan tuanga ga tilalala ga tila. Be Josep isula ele paeaeanga ngan inasi gid ngan ilonga ele loba silva. Be iuot ngan loba toa oa ienono ngan Benjamin ele samare. Be itar kapepei tigera bedaoa ta lolod isat kapei tau ta titaka led kolos mulian. Tota tiluagid mulian Josep ele tuangai.

Io, Juda ila pan Josep ta ikeo bedane, "Oangga naluagau mulian pan tamag, be igera inat ketnga tud inama toman ngan gau mao, eine ga imate. Tota labone, nakim eao longean gau ta nabada eaba toa ne imul, ta naman lem paeaeanga sapaeen. Be eao longean eaba toa ne ga iluai mulian pan itama toman ngan itar kapepei."

Io, Josep ikeo pagid, "Gau Josep. Gau tadimi kakau." Be Josep itang kapei tau ta ikeo, "Lolomi ede ga ede mao, ngansa Deo isula gau ga namuga ngan gimi ngan sapanga kapei tau." Ga kus ta isula itar kapepei ga tila ngan badanga itama Jekop ga inam Isip. Be somisomi Josep ibabada annga ga ila pagid iaoa keled e ton.

1. Ikamado ga Josep itar kapeipei tiluagid mulian Isip?
2. Juda ikeo mado pan Josep?
3. Sai tautaunga isula Josep ga ila Isip?

Matami nanan: Otnga Mugaeai 50:20a

*Gimi aoangga apaeabu ngan gau,
be Deo ipul lemi kadonga toa ne ga iuot kemi.*

Gera namba ede ta ilo leta iman namba toa iuae, ta bode.

a	b	d	e	g	i	k	l	m	n	o	p	r	s	t	u	j
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17

1. Wit toa mugaeai tiuol ngan tibur Isip _____ ga kus.
15-6-1-10-4-1-10
2. Tota tibada _____ pade ta tila tiuot pan Josep.
2-4-10-17-1-9-6-10
3. Iuot ngan Josep ele _____ ienono Benjamin ele samare.
8-11-2-1
4. Judeo ikeo, "Eao _____ gau ta nabada eaba toa ne
8-11-10-5-4-1-10
imul, ta naman lem _____ sapaean."
12-1-4-1-4-1-10-5-1
5. Josep ikeo pagid, " _____ ede ga ede mao, ngansa _____
8-11-8-11-9-6 3-4-11
isula gau ga namuga ngan gimi ngan _____ kapei tau."
14-1-12-1-10-5-1

**Manta tasamum panua led kadonga sasat ngan gita
lalaede mambe Iesus isamum gita leda kadonga sasat.
Deo iuangga ikado kemi ngan gita.**